

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum tota anima eius pateretur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

deratione rōnis, perquam dēriuationē seu redundantiā a superioribus uiribus ad inferiores : quod in Christo patientis non fuit, quia unicuique unum permisit agere quod est sibi proprium, sicut Dam. dicit. Quarto, potest considerari magnitudo doloris Christi patientis, ex hoc, quod passio illa & dolor a Christo fuerunt assumpta uoluntarie, propter finem liberationis hominum a peccato. & ideo tantam quantitatem doloris assumpsit, quae esset proportionata magnitudini fructus, qui inde sequebatur. Ex his igitur omnibus causis simul consideratis, manifeste apparet, quod dolor Christi fuerit maximus.

lib. 1. c. 13. a mēd.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit ex uno tantum praedictorum, scilicet ex lesione corporali, quae est causa sensibilibus doloris : sed ex aliis causis multo magis dolor Christi patientis augetur, ut dictum est.

In corp. ar.

AD SECYNDVM dicendum, quod uirtus moralis aliter mitigat tristitiam interiorē, & aliter exteriorē dolorem sensibilem. Tristitiam enim interiorē diminuit directe, in eamēdium constituendo, sicut in propria materia. Medium autem in passionibus uirtus moralis constituit (ut in 2. parte habitū est) non secundum quantitatem rei, sed secundum quantitatem proportionis, ut si passio non excedat regulam rationis. Et quia Stoici reputabant, quod nulla tristitia esset ad aliquid utile, ideo timebant, quod totaliter a ratione discordaret, & per consequens quod totaliter esset sapienti uitanda. sed secundum rei ueritatem tristitia aliqua laudabilis est (ut August. probat in 14. de ciu. Dei,) quando scilicet procedit ex sancto amore, utpote, cum aliquis tristatur de peccatis propriis uel alienis. Assumitur etiam, ut utilis ad finem satisfactionis pro peccato, secundum illud. Apost. 2. ad Corin. 7. Quae secundum Deum est tristitia, poenitentiam in salutem stabilem operatur, & ideo Christus ut satisfaceret pro peccatis omnium hominum, assumpsit tristitiam, maximam quidem quantitate absoluta, non tamen excedentem regulam rationis. Dolorem autem exteriorē sensus, uirtus moralis directe non minuit, quia talis dolor non obedit rationi, sed sequitur corporis naturam. Diminuit tamen ipsum indirecte, per redundantiā a superioribus uiribus in inferiores, quod in Christo non fuit, ut dictum est.

p. 2. q. 64. ar. 1. & 2.

li. 14. c. 9. 1. 5

AD TERTIUM dicendum, quod dolor animae se paratē patientis, pertinet ad statum futurae damnationis, quae excedit omne malum huius uitae: sicut sanctorum gloria excedit omne bonum praesentis uitae. unde cum dicimus Christi dolorem esse maximum, non comparamus ipsum dolori animae separatae. Corpus autem Adā pati non poterat nisi peccaret, & sic fieret mortale & passibile, & minus doleret patientis, quam corpus Christi, propter rationes praedictas. Ex quibus etiam apparet, quod etiam si per impossibile ponatur, quod Adam in statu innocentiae, passus fuisset, minor fuisset dolor eius quam Christi.

AD QUARTVM dicendum, quod Christus non solum doluit pro amissione uitae corporalis propriae: sed etiam pro peccatis omnium aliorum, qui dolor in Christo excedit omnem dolorem cuiuslibet contriti: tum, quia ex maiori sapientia, & charitate processit, ex quibus dolor contritionis augetur: tum etiam, quia pro omnibus peccatis simul doluit, secundum illud Iſa. quinquagesimo secundo. Vere dolores nros ipse tulit. Vt autē corporalis Christi fuit tantae dignitatis, & praecipue propter

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

li. 14. c. 9. 1. 5

diuinitatem unitam, quod de eius amissione etiam ad horam, magis esset dolendum, quam de amissione uitae alterius hominis per quantumcunque tempus. unde & Philosoph. dicit 3. Ethico. * quod uirtuosus diligit uitam suam, quanto scit eam esse meliorem; & tamen eam exponit propter bonum uirtutis. Et similiter Christus uitam suam maxime dilectam, exposuit propter bonum charitatis, secundum illud Hiero. 12. Dedi dilectam animam meam in manibus inimicorum eius.

AD QVINTVM dicendum, quod innocentia patiens minuit dolorem passionis, quantum ad numerum, quia cum nocens patitur, dolet non solum de pena, sed etiam de culpa: innocens autem solum de pena: qui tamen dolor in eo augetur ex innocentia, in quantum apprehendit nocentem illum, ut magis indebitum. unde etiam & alii magis sunt reprehensibiles, si ei non compatiuntur, secundum illud Iſa. 57. Iustus autem perit, & non est qui recogitet in corde suo.

AD SEXTVM dicendum, quod Christus uoluit genus humanum a peccatis liberare, non sola potestate, sed iustitia. & ideo non solum attendit quantum uirtutem dolor eius haberet ex diuinitate unita, sed etiam quantum dolor eius sufficeret, secundum humanam naturam ad tantam satisfactionem.

ARTICVLVS VII.

¶ *Super quaest. quadragesima sexta. articulum septimum.*

¶ *Virum Christus passus fuerit secundum totam animam.*

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit passus secundum totam animam; anima enim patitur patiente corpore per accidens, in quantum est actus corporis actus est, ut dicitur in 3. de anima. ergo uidetur, quod Christus non fuerit passus secundum totam animam.

¶ 2. Praeterea. Quelibet potentia animae patitur a suo obiecto: sed superioris partis rationis obiectum, sunt rationes aeternae; quibus inspicendis & consulendis intendit, ut Aug. dicit 12. de Trinitate. Ex rationibus autem aeternis nullum potuit Christus pati nocentem, cum in nullo ei contrariarentur, ergo uidetur quod non fuerit passus secundum totam animam.

¶ 3. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 4. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 5. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 6. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 7. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 8. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 9. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 10. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

¶ 11. Praeterea. Quando passio sensibilis usque ad rationem pertingit, tunc dicitur completa passio; quae in Christo non fuit; sed solum propassio, ut Hiero. dicit. unde & Dion. dicit in Epist. ad Ioannē euangelistam, quod passiones sibi illatas patiebatur secundum iudicare solum. non ergo uidetur quod Christus secundum totam animam pateretur.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

lib. 1. c. 13. a mēd.

cedens patur: quia est tota in toto, & tota in qualibet parte. Nota hic, quod non dicitur, Auctor quod anima Christi tota secundum essentiam doluit, sed dicitur quod passa est: dolere enim importat actum animalis appetitus: pati autem communis est. Vnde argumenta Scoti in 3. sententia dicit, contra opinionem dicentem Christum esse secundum essentiam doluisse, non sicut contra doctrinam hanc, nisi ultimum, scilicet in separatione animae a corpore anima fuit facta impassibilis, ergo. Ad hoc, dicitur, quod aliud est loqui de separatione animae, & aliud de separato esse: nam licet anima in separato esse fuerit impassibilis, quando tamen in separatione fuit passibilis erat, & patiebatur dum separata erat, quia abiecit a naturali suo statu, quo periciebat corpus.

¶ 4. Præter Passio dolorem causat: sed in intellectu speculatio non est dolor: quia delectationi, quæ est ab eo, quod est considerare, nulla tristitia opponitur, ut Philosophus * dicit in 1. Topic. ergo videtur quod Christus non pateretur, secundum totam animam.

SED CONTRA est, quod in Psalm. 87. dicitur ex persona Christi, Repleta est malis anima mea, Gloss. non utitur, sed doloribus, quibus anima carni compatitur, uel malis, scilicet pereuntis populi, compatiendo: non autem fuisset anima eius his malis repleta, si non secundum totam animam passus esset. ergo Christus est secundum totam animam passus.

RESPONDEO. Dicendum, quod totum dicitur respectu partium: partes autem animæ dicuntur potentie eius. Sic ergo dicitur anima tota pati, in quantum patitur secundum suam essentiam, uel in quantum secundum omnes suas potentias patitur: sed considerandum est, quod aliqua potentia animæ, potest pati dupliciter. Vno modo passione propria, quæ quidem est secundum quod patitur a suo obiecto, sicut si uisus patitur ex super

di conditionatum, dicendo, Pater si possibile est, transeat calix iste. Idem autem pater beatus non habet amplius amorem illum primum, ut conloneat sibi exire in actum nolentis respectu miseriam filii (alioquin non esset beatus: quoniam aliquid uellet, quod non haberet) sed in omnibus conforme dicitur uoluntati suæ uelle: Et hinc fit, ut damnatio filii eueniens, tristitiam ingerat patri uisitori, & non patri beato. Conuenientia siquidem inuenta secundum uoluntatem absolute, & similiter secundum nolentiam absolute in parte uisitare & beato, & differentia inuenta secundum uoluntatem in tali statu, restatur quod non sufficit ad tristitiam uoluntas naturalis, aut conditionata absolute, sed oportet quod sit secundum præsentem statum; propterea enim tristior proficiendo merces, quia secundum præsentem statum habeo nolentiam perdendi illas & contra propterea beati de nullo tristatur, quia de nullo contrario euenturo habent nolentiam in illo statu.

Et in proposito, ideo Christus dominus beatus, secundum portionem superiorem non tristatur de sua passione, quia secundum illam nec nolentiam illius habebat, sed tamquam beatus illam nullo modo refutabat. Vnde patet falsum esse, quod ratio superioris Christi, ut natura, contrariabatur passio Christi, quoniam pars illa secundum illum statum non habuit aliquid contrarii. Et similiter falsum est, quod habuerit nolentiam mortis eadem ratione, quia scilicet beata erat.

Verum ne iniuria Sco. hinc fiat, scito, quod ipse ratione superiore utitur æquiuoce, pro intellectu, scilicet & uoluntate respectu quorumcumque secundum ordinem tamen ad æterna: & ideo quo ad questionem de ratione superiori, & inferiori, in æquiuoco cum eo laboratur. Sed quo ad nolentiam causantem tristitiam, non est æquiuocatio: quoniam siue in superiori siue in inferiori portione oportet adesse nolentiam secundum præsentem, & non sufficit nolentiam secundum disconuenientiam ad uoluntatem, absolute, ut declaratum est. Veruntamen ad singula obiecta respondendo dicitur: quod non est contra naturalem inclinationem

Ad euentum huius scito, quod cum secundum August. de ciuit. Dei capitu. 15. tristitia fit de his, quæ nobis nolentibus accidunt, & nolitur nolle quadrupliciter inueniatur, uel per actum elicitum, ut si nolo uisitari: uel per naturalem contrarietatem ad uoluntatem secundum se, ut nolimus miseriam: uel per naturalem contrarietatem ad uoluntatem colligatam appetitui sensitiuo, ut nolimus uiri; uel per conditionatum actum uoluntatis, puta nolentiam, ut nollemus proicere merces in mare, quas tamen proicimus, putant Scotus in loco dicto quodlibet istorum nolle sufficere causare tristitiam in uoluntate, fit contra huiusmodi nolle eueniat nobis aliquid fit nolentium. Minus autem uerum inuenitur hoc dictum, si perixerimus, quod beatis multa possunt sic nolita euenire; qui tamen tristari non possunt; uoluntas enim cuiusque patris in patria est, quod secundum se nolle filium damnari, ut patet; quia illa nolentia est secundum amorem naturalem ad filium, & quæ in damnatis remanet, ut patet de diuiti, qui petit, ne fratres damnarentur, & tamen beatus non tristatur si filius

damnatur. Et simile est de iniuriis, quæ sunt sanctis circa eorum corpora: sunt enim contra naturalem uoluntatem eorum, & tamen non tristantur.

¶ Quocirca distinguendum est de nolle, quod siue naturale siue conditionatum sit, dupliciter in mi potest. Vel absolute, hoc est quantum est ex parte uoluntatis, seu boni uoliti aut mali noliti, & taliter nolle non sufficit ad causandam tristitiam, ut ex dictis exemplis patet, & amplius patet. Alio modo, sumitur nolle secundum præsentem statum uolentis seu nolentis, hoc est quod siue sit naturale siue conditionatum in se, illud nolle secundum præsentem statum, quem actu habet ille, qui dicitur nolle.

abundanti uisibili. Alio modo, aliqua potentia patitur passione subiecti, super quod fundatur, sicut uisus patitur patiente sensu tactus in oculo, super quem fundatur uisus, puta cum oculus pinguatur aut etiam distemperatur per calorem.

Sic igitur dicendum est, quod si intelligamus totam animam ratione suæ essentia, sic manifestum est totam animam Christi passam esse.

Nam tota essentia animæ coniungitur corpori, ita quod tota est in toto, & tota in qualibet parte eius, & ideo corpore patiente, & disposito ad separationem ab anima, tota anima patiebatur. Si uero intelligamus totam animam secundum omnes potentias eius sic loquendo de passionibus propriis potentiarum, patiebatur quidem secundum omnes uires inferiores, quia in singulis uiribus inferioribus animæ, quæ circa temporalia operantur, inueniebatur aliquid, quod erat causa doloris Christi, sicut ex supradictis patet: sed secundum hoc superior ratio non patiebatur in Christo ex parte sui obiecti, scilicet Dei, qui non erat animæ Christi causa doloris, sed delectationis & gaudii. Secundum autem

di conditionatum, dicendo, Pater si possibile est, transeat calix iste. Idem autem pater beatus non habet amplius amorem illum primum, ut conloneat sibi exire in actum nolentis respectu miseriam filii (alioquin non esset beatus: quoniam aliquid uellet, quod non haberet) sed in omnibus conforme dicitur uoluntati suæ uelle: Et hinc fit, ut damnatio filii eueniens, tristitiam ingerat patri uisitori, & non patri beato. Conuenientia siquidem inuenta secundum uoluntatem absolute, & similiter secundum nolentiam absolute in parte uisitare & beato, & differentia inuenta secundum uoluntatem in tali statu, restatur quod non sufficit ad tristitiam uoluntas naturalis, aut conditionata absolute, sed oportet quod sit secundum præsentem statum; propterea enim tristior proficiendo merces, quia secundum præsentem statum habeo nolentiam perdendi illas & contra propterea beati de nullo tristatur, quia de nullo contrario euenturo habent nolentiam in illo statu.

Et in proposito, ideo Christus dominus beatus, secundum portionem superiorem non tristatur de sua passione, quia secundum illam nec nolentiam illius habebat, sed tamquam beatus illam nullo modo refutabat. Vnde patet falsum esse, quod ratio superioris Christi, ut natura, contrariabatur passio Christi, quoniam pars illa secundum illum statum non habuit aliquid contrarii. Et similiter falsum est, quod habuerit nolentiam mortis eadem ratione, quia scilicet beata erat.

Verum ne iniuria Sco. hinc fiat, scito, quod ipse ratione superiore utitur æquiuoce, pro intellectu, scilicet & uoluntate respectu quorumcumque secundum ordinem tamen ad æterna: & ideo quo ad questionem de ratione superiori, & inferiori, in æquiuoco cum eo laboratur. Sed quo ad nolentiam causantem tristitiam, non est æquiuocatio: quoniam siue in superiori siue in inferiori portione oportet adesse nolentiam secundum præsentem, & non sufficit nolentiam secundum disconuenientiam ad uoluntatem, absolute, ut declaratum est. Veruntamen ad singula obiecta respondendo dicitur: quod non est contra naturalem inclinationem

Tertia S. Thomæ. V su-

1. Topica. 1. ad loco. ab in in q. bas reperit. uoluntatem. conuenit. Philo. 8. August. 2. 1. 1. 1. 1.

1. Topica. 1. ad loco. ab in in q. bas reperit. uoluntatem. conuenit. Philo. 8. August. 2. 1. 1. 1. 1. 1.

1. Topica. 1. ad loco. ab in in q. bas reperit. uoluntatem. conuenit. Philo. 8. August. 2. 1. 1. 1. 1. 1.

1. Topica. 1. ad loco. ab in in q. bas reperit. uoluntatem. conuenit. Philo. 8. August. 2. 1. 1. 1. 1. 1.

superioris appetitus beati, passio Christi, & similiter nec contra uelle conditionatum illius, & similiter nec contra eundem, quamuis colligatum corpori, quia non habuit locum redundantia in Christo. Ad illud de contritione peccatorum nostrorum dicitur, quod dolor ille est rationis inferioris: quoniam obiectum talis actus est aliquid temporale, scilicet: of-

D. 199.

p. p. q. 77. ar. 1. & 2.

In corp. ar.

In corp. ar.

3. dist. 15. q. 2. ar. 1. q. 2. & 11. ad 3. & q. 26. ar. 9. & 10. & quo. 1. q. 2. ar. 3. cor. & 10. 3. ca. 238. & 239. q. 15. ar. 10.

L. 10. c. 5. & 17. c. ult.

Art. 6. huius quæst.

3. 2. q. 4.

illum modum passionis, quo potentia aliqua dicitur pati ex parte sui subiecti, sic omnes potentiae animae Christi patiebantur. omnes, enim potentiae animae radicantur in essentia eius, ad quam peruenit passio, passio corpore, cuius est actus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod licet intellectus, secundum quod est potentia quaedam, non sit corporis actus: essentia tamen animae est corporis actus, in qua radicatur potentia intellectiva, ut in prima parte habitum est.

AD SECYNDVM Dicendum, quod illa ratio procedit de passione, quae est ex parte proprii obiecti, secundum quam, superior ratio in Christo passa non fuit.

AD TERTIUM Dicendum, quod dolortunc dicitur esse passio perfecta, per quam anima perturbatur, quando passio sensitiuae partis pertingit usque ad immutandum rationem a rectitudine sui actus, ut scilicet sequatur passionem, & non habeat liberum arbitrium super eam. Sic autem passio sensitiuae partis non peruenit in Christo usque ad rationem, sed ex parte subiecti, sicut dictum est.

AD QUARTVM Dicendum, quod intellectus speculatiuus non potest habere dolorem, uel tristitiam ex parte sui obiecti: quod est uerum absolute consideratum, quod est perfectio eius: potest tamen ad ipsum pertingere dolor uel causa doloris, per modum iam dictum.

ARTICVLVS VIII.

Utrum tota anima Christi in passione frueretur fruitione beata.

AD OCTAVM sic proceditur. Videtur, quod anima Christi in articulo illius passionis non tota frueretur fruitione beata. Impossibile est enim simul dolere & gaudere, cum dolor & gaudium sint contraria: sed anima Christi tota patiebatur dolorem in tempore passionis, ut supra habitum est. non ergo poterat esse, ut tota frueretur.

¶ 2. Praet. Phil. dicit in 7. Ethico, quod tristitia si sit uehemens, non solum impedit delectationem contrariam, sed quaecumque, & conuerso: dolor autem passionis Christi fuit maximus, ut ostensum est; & similiter delectatio fruitionis est maxima, ut in principio secunde partis habitum est. non ergo potuit esse, quod anima Christi tota simul pateretur

& frueretur.

¶ 3. Praet. Fruitio beata est secundum cognitionem & amorem diuinorum, ut patet per Aug. in 1. de doct. chri. sed non omnes uires animae attingunt ad cognoscendum & amandum Deum. non ergo tota anima Christi fruebatur.

SED CONTRA est, quod Dam. dicit in 3. li. quod diuinitas Christi permittit carni agere & pati, quae propria ergo patri ratione cum proprio esset anima Christi in quantum erat beata, quod frueretur, passio eius fruitione non impediebat.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est prius, tota anima potest intelligi & secundum essentiam, & secundum omnes eius potentias. Si autem intelligatur secundum essentiam, sic tota anima fruebatur, in quantum est subiectum superioris partis animae, cuius est frui diuinitate, ut sicut passio ratione essentiae attribuitur superiori parti animae, ita conuerso fruitio ratione superioris partis animae attribuitur essentiae. Si uero accipiamus totam animam ratione omnium potentiarum eius, sic non tota anima fruebatur, nec directe quidem, quia fruitio non potest esse actus cuiuslibet partis animae, nec per redundantiam gloriae, quia dum Christus erat uiuitor, non fiebat redundantia gloriae a superiori parte in inferiorem, nec ab anima in corpus: sed quia nec conuerso superior pars animae impediebat circa id, quod est sibi proprium per inferiorem, consequens est, quod superior pars animae perfecte fruebatur Christo patiente.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod gaudium fruitionis non contrariatur directe dolori passionis, quia non sunt de eodem: nihil autem prohibet contraria eidem inesse, non secundum idem. & sic gaudium fruitionis potest pertinere ad superiorem partem rationis per proprium actum: dolor autem passionis secundum suum subiectum. Ad essentiam uero animae pertinet dolor passionis ex parte corporis, cuius est forma: gaudium uero fruitionis ex parte potentiae, cui subiecitur.

AD SECYNDVM Dicendum, quod uerbum illud phil. habet ueritatem ratione redundantiae, quae naturaliter fit ab una potentia animae in aliam, sed haec in Christo non fuit, ut supra dictum est.

AD III. Dicendum, quod ratio illa procedit de totalitate animae, quantum ad eius potentias.

ARTICVLVS IX.

Utrum Christus fuerit conuenienti tempore passus.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit conuenienti tempore passus. Passio enim Christi figurabatur per immolationem agni paschalis, unde & Apost. dicit 1. ad Corin. 5. Pascha nostrum immolatus est Christus: sed agnus paschalis immolabatur quartadecima die ad uesperam, ut dicitur Exo. 12. ergo uideatur quod Christus tunc debuerit pati, quod patet esse falsum: nam tunc pascha cum suis discipulis celebrabit, secundum illud Marc. 14. primo die azimorum

¶ Tertia conclusio est. Superior pars animae proprio actu fruebatur Christo patiente. Probatur, quia non impediebat a coeua sibi fruitio per inferiorem partem patientem.

¶ In corp. ar. & 216.

¶ Super quæst. quadagesima sexta articulum nonum.

¶ Titulus clarus. In corpore una conclusio.

¶ Christus est conuenienti tempore passus. Probatur dupliciter. Primo, Passio Christi subiecta erat eius uoluntati ergo. Probatur consuetudine, quia uoluntas Christi regebat diuina sapientia sua uiter omnia disponente. Secundo, auctoritate Aug.

¶ In responsione ad primum nota, quod moderni latius ad huc non quietantur.

¶ Titulus clarus. In corpore una conclusio.

¶ Christus est conuenienti tempore passus. Probatur dupliciter. Primo, Passio Christi subiecta erat eius uoluntati ergo. Probatur consuetudine, quia uoluntas Christi regebat diuina sapientia sua uiter omnia disponente. Secundo, auctoritate Aug.

¶ In responsione ad primum nota, quod moderni latius ad huc non quietantur.

¶ Titulus clarus. In corpore una conclusio.

¶ Christus est conuenienti tempore passus. Probatur dupliciter. Primo, Passio Christi subiecta erat eius uoluntati ergo. Probatur consuetudine, quia uoluntas Christi regebat diuina sapientia sua uiter omnia disponente. Secundo, auctoritate Aug.

¶ In responsione ad primum nota, quod moderni latius ad huc non quietantur.

¶ Titulus clarus. In corpore una conclusio.

¶ Christus est conuenienti tempore passus. Probatur dupliciter. Primo, Passio Christi subiecta erat eius uoluntati ergo. Probatur consuetudine, quia uoluntas Christi regebat diuina sapientia sua uiter omnia disponente. Secundo, auctoritate Aug.

¶ In responsione ad primum nota, quod moderni latius ad huc non quietantur.